

Sociologija umjetnosti

II

Tematska jedinica

-Đerđ Lukač - Sociologija moderne drame-

Sociologija umjetnosti II

-Đerđ Lukač - Sociologija moderne drame-

Moderna drama je drama građanstva, nastala kao rezultat svjesnih, racionalnih nastojanja i potreba da se stvori jedna nova drama, uprkos tome što je zatekla pozornicu formiranu dugom tradicijom. Moderna građanska drama nastala je nekom vrstom ukrštanja suprotnih ideoloških i scenskih elemenata.

Sociologija umjetnosti II

-Đerđ Lukač – Sociologija moderne drame-

Na taj način su došli u sukob program moderne drame i tradicionalna pozornica. Moderna drama mora djelimično da ruši staru pozornicu, sve više je dematerijalizuje. Iz toga proizilazi druga karakteristika moderne drame: u njoj su namjere išle ispred realizacije. Najprije je stvoren program, pa se tek onda na bazi zamišljenog programa stvarala drama.

Sociologija umjetnosti II

-Đerđ Lukač – Sociologija moderne drame-

Drama i pozoriste su odvojeni jedno od drugog. Razloge ovog odvajanja Lukač vidi na planu društvenog. Drama je bila didaktična i tendenciozna, zato što je bila jedno od orudja ideološke klasne borbe buržoazije, a pozoriste je bilo samo zabava.

Sociologija umjetnosti II

-Đerđ Lukač – Sociologija moderne drame-

Druga velika oblast sukoba između moderne drame i pozorišta jeste ona oblast koja nas uvjerava da u modernoj drami i modernom pozorištu sve više dolazi do izražaja nedostatak svečanoga, prazničnog i izuzetnog.

Sociologija umjetnosti II

-Đerđ Lukač - Sociologija moderne drame-

Postojanje paradoksa situacije u odnosima između drame i publike je socijalni fenomen. Lukač: „Drama je najfilozofskija vrsta umjetnosti u najnefilozofskijem obliku“, jer ona treba da izrazi ono što je najdublje u životu na najdostupniji način. Interakcija između drame i publike započinje već time što je sa modernom dramom stvorena nova vrsta drame „knjiška drama“.

Sociologija umjetnosti II

-Đerđ Lukač - Sociologija moderne drame-

Iz dramske umjetnosti sve više iščezava ono što je čulno, u korist onoga što je intelektualno. Govoreći jezikom umjetnosti, to za Lukača znači da se umjetnički simbol zamjenjuje definicijom i analizom.

Sociologija umjetnosti II

-Đerđ Lukač - Sociologija moderne drame-

Intelektualizam savremenog društva je agresivan, ističe duhovnu razliku između onoga koji stvara i onoga koji prima. Građanska drama je prva koja je izrasla iz svjesne klasne suprotnosti. Ona mora da tretira i ostale društvene slojeve, mora da nastupa kao predstavnik cijelog društva a ne samo svojih interesa.

Sociologija umjetnosti II

-Đerđ Lukač - Sociologija moderne drame-

Zbog toga građanska drama insistira na onome što je „opšte ljudsko“ i time proširuje građanski humanizam na sve. Efekat drame na publiku je sasvim beznačajan, kad publika ne osjeća sebe u dramama. Dok su ranije drame bile u većoj mjeri rezultat sukoba strasti i prirodnih konflikata ljudske prirode, sada se društveni i klasni položaj ideološki osmišljava.

Sociologija umjetnosti II

-Đerđ Lukač - Sociologija moderne drame-

Sukob strasti u užem smislu prerasta u sukob ideologija, pogleda na svijet.

Društveni uslovi, naročito ekonomski uslovi uopšte, utiču na karakter medjuljudskih odnosa koji su predmet dramske obrade.

Sociologija umjetnosti II

-Đerđ Lukač - Sociologija moderne drame-

Novac, kredit, berze, kliring i mnoge slične pojave sve više potiskuju ljudsku subjektivnost, čine da se ona ne vidi iza paravana tržišnih mehanizama. To je ona ideja koja će kasnije da sazri kod Lukača kao teorija reifikacije.

Sociologija umjetnosti II

-Đerđ Lukač - Sociologija moderne drame-

Čovjek i njegova sudbina, dramska okosnica njegovog života sve više zavise od cjeline, a sve manje od pojedinosti. Drama se gradi na matematički zamišljenog tkanja apstrakcija. Lični karakter je izgubio onu ulogu koju je ranije imao. Što drama postaje duševnija tim više ona zaobilazi centar ličnosti i zbog toga je u većini slučajeva ona mnogo opterećena teorijom.

Sociologija umjetnosti II

Konsultovana literatura:

Lukač, Đ. (1978). *Istorija razvoja moderne drame*. Beograd: Nolit.

Ilić, M. (1987). *Sociologija kulture i umjetnosti*. Beograd: Naučna knjiga.